

Розділ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ ТА ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРЬСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

Якубів В. М.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В БІЗНЕСІ

У статті обґрунтовано основні організаційно-методичні принципи управління та адміністрування у підприємстві. Удосконалено методика побудови системи управлінської роботи на підприємствах через впровадження нових методичних підходів. Розкрито сутність і значення системи організаційно-методичних принципів адміністрування та їх вплив на кінцевий результат.

Ключові слова: управління, адміністрування, підприємництво, бізнес, принципи, методика.

I. Вступ. Управління та адміністрування в підприємстві є складними і важливими процесами. Від результативності цих процесів залежить увесь виробничо-господарський результат роботи, а також перспективи розвитку суб'єкта господарювання. Тому дослідження питань пов'язаних з визначенням основних організаційно-методичних принципів управління в бізнесі є важливим і необхідним.

Проблеми і питання пов'язані з удосконаленням процесів управління і адміністрування в підприємстві досліджують чимало вчених-економістів, а саме: І. Баланюк, Б. Гаври-лишин, Г. Домарадзька, М. Лизун, А. Мазаракі, Ю. Наврузов, В. Онищенко, Є. Савельєв, С. Соболь, І. Сотник та ін. Проте враховуючи мінливість зовнішнього середовища функціонування підприємницьких структур цілком очевидно, що ці питання потребують системного дослідження в динаміці.

II. Постановка завдання. Метою даної статті є обґрунтування основних організаційно-методичних принципів налагодження ефективного управління та адміністрування у підприємстві.

З метою досягнення поставлених завдань використовувались такі методи: аналіз, порівняння, розрахунково-конструктивний, графічний, узагальнення, моделювання та наукової абстракції.

III. Результати. У процесі побудови системного механізму налагодження раціональних і результативних процесів управління та адміністрування, обґрунтовано комплекс методичних принципів, що є в основі загальної системи.

Дефініція "принципи" в перекладі з латинської означає - основу, початок, і тлумачиться як: 1) основні, вихідні положення теорії, основні правила діяльності; 2) встановлені загальноприйняті, поширені правила господарських дій і властивостей економічних процесів [37, с. 76].

Визначальними вихідними положеннями формування системного механізму ефективного управління та адміністрування в підприємстві є такі принципи: об'єктивізму; цілісності; детермінізму; діалектичності; коеволюції; новизни і практичності.

Принцип діалектичності можна вважати фундаментом усього процесу організації. За своєю суттю він передбачає розвиток та визначення основних причин та факторів, що його зумовлюють. Принцип діалектичності у формуванні стратегії ефективного розвитку підприємств конкретизується у трьох законах діалектики, що сформульовані німецьким філософом В. Гегелем, а саме: закон єдності і боротьби протилежностей; закон переходу кількісних і якісних змін; закон заперечення - заперечення.

Таким чином у даному дослідженні застосування принципу діалектичності полягає у розкритті нових сутнісних, кількісних та якісних аспектів існуючих економічних систем, а також невідомих раніше елементів та підсистем. Обґрунтування стратегії розвитку управлінського процесу передбачає забезпечення досягнення сутнісних та якісних змін в організації аграрного підприємства та відносин на селі, передусім, це стосується структурних характеристик об'єкта вивчення, в цілому та його компонентів зокрема. Тобто діалектичність в економічному дослідженні

означає врахування еволюційного розвитку, що наступальним шляхом призводить до формування нової якісної підсистеми, тобто до прогресивних змін.

У межах діалектичного методу вчені виділяють принцип матеріалізму, основними вимогами якого є виділення в економічній системі, її окремих підсистемах та елементах визначальних сторін, факторів, розвиток яких детермінує еволюцію інших сторін і факторів з наступним врахуванням їх зворотного впливу; а також принципи історизму, який передбачає виявлення генезису виникнення певних систем та їх складових [37, с. 69-72].

Принципи об'єктивізму є важливим методичним аспектом дослідження. Він передбачає незалежність спрямованості і результатів наукового пізнання, що, як наслідок, формуються у систему знань, бажань і волі дослідження. Така необхідність випливає з того, що функціонування економічної системи, явищ і процесів є об'єктивними елементами суспільного життя, і в цілому, у загальних аспектах не є суб'єктивно спричиненими. Тому і становлення нових закономірностей, властивостей елементів економічної системи повинні бути об'єктивними, тобто сприйматись однаково різними науковцями.

При цьому цілком очевидно, що нитка суб'єктивізму завжди присутня в процесі побудови управлінської системи, проте вона проявляється на рівні організаційно-методичного забезпечення. Тобто у запропонованій нами структуризації адміністрування чітко вимальовується вплив суб'єкта на процес пізнання, зокрема через власний вибір методів і способів дослідження теоретичних і практичних надбань попередників, методіку проведення експерименту і т.д. Хоча така суб'єктивність теж є обмеженою з огляду на можливість застосування відомих загальнонаукових та спеціальних методів. Водночас третя і четверта стадія дослідження характеризуються об'єктивністю, оскільки на цих етапах відбувається становлення нових відкриттів, визначення новизни, узагальнення висновків, що не можуть залежати від організатора, бо стосуються загальноносуспільних явищ.

Принцип цілісності проходить наскрізною ниткою через усю систему управління. Він передбачає необхідність у процесі наукового пізнання дотримання єдності роботи. Тобто всі методичні етапи, методи і засоби роботи, напрями і механізми повинні бути підпоряд

ковані вирішенню єдиної поставленої мети дослідження. Методична організація процесу управління передбачає в результаті - отримання цілісної односторонньої системи знань, рекомендацій, розробок та положень, які в своїй сукупності реалізуються в стратегію розвитку підприємництва.

Таким чином суть принципу цілісності полягає в організації єдиного органічно та сутнісно пов'язаного процесу пізнання, результати якого трансформуються в гармонійно поєднану сукупність засобів досягнення поставлених цілей.

Принцип новизни і практичності є важливим методичним аспектом, оскільки являється складовою загальної стратегії розвитку підприємства. На основі поставленої проблеми, яка є актуальною і невирішеною на певному етапі, управлінцем розробляється комплекс заходів, методів, щодо організації процесу координування та адміністрування, здійснюється детальне вивчення причин і тенденцій стосовно сучасного стану об'єкта дослідження, і найважливіше - обґрунтовується система напрямів і механізмів розв'язання певних завдань задля досягнення мети. Такі результати повинні відрізнятись від інших робіт і мати елементи наукової новизни.

Об'єктивним аспектом керівної роботи є також її практичність. Це проявляється у тому, що практика є мірилом чи критерієм істинності результатів дослідження. Тобто отримані в процесі наукового пізнання результати у вигляді певних концепцій, рекомендацій, механізмів і т.д., набувають цінності, як управлінська робота тільки після перевірки практикою. Таке явище зумовлено тим, що усі напрями адміністрування спричинені однією необхідністю - вирішення певних проблем у сфері людської життєдіяльності.

Отже процес наукового дослідження впродовж усіх його етапів просякнутий новизною результатів (зокрема необхідністю їх отримання), які можуть бути перевірені на практиці, щодо істинності та дієвості.

Принцип детермінізму визначає і регулює сукупність зв'язків і взаємозв'язків між елементами досліджуваного об'єкту. Застосування такого підходу в процесі наукового пізнання передбачає вивчення будь-якого явища через визначення його структурних зв'язків з іншими взаємопов'язаними і зумовлюючими компонентами певного середовища, а також внутрішніх і зовнішніх причинно-наслідкових

зв'язків, які забезпечують обґрунтування факторів, що зумовлюють формування конкретної тенденції щодо керованого об'єкта.

Вивчення зв'язків є одним з фундаментальних принципів організації управлінського процесу, оскільки усі явища і процеси економічного життя існують не самі по собі, а в тісній взаємодії з іншими елементами. Тільки в таких умовах взаємодії вони проявляють свою сутність, функціональні властивості та особливості, як цілісний організм. Тому вивчення їх доцільне з врахуванням цих зв'язків з іншими системами.

Таким чином, вивчаючи сегменти управлінської діяльності підприємств, по-перше, розглянуто їх в сукупності наявних взаємовідносин з складовими зовнішнього середовища, а саме передусім: в контексті розвитку економічної системи, тенденцій загальнодержавної і регіональної політики, інших суб'єктів господарювання в регіоні, стратегіями соціально-економічного, екологічного та науково-технічного становлення тощо. По-друге, детально вивчено внутрішні зв'язки у системі підприємства, зокрема між окремими елементами виробничо-господарської, управлінської, фінансової та інших видів діяльності конкретних підприємств, а також дослідження причин і наслідків окремих явищ і процесів на мікро- та макрорівнях.

Даний принцип є прямим доповненням і складовою до діалектичного підходу, оскільки будь-який розвиток чи рух можна розглядати тільки через призму зв'язків і взаємообумовленості як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівнях по відношенню до об'єкта управління.

Принцип коеволюції передбачає пізнання економічних систем, законів їх розвитку відповідно до поєднаної дії та взаємообумовленості зміни природних чи соціальних систем, елементів всередині цілого [37, с. 70]. Такий підхід передбачає організацію процесу наукового пізнання в економічній сфері шляхом гармонійного поєднання факторів впливу інших

сфер суспільного розвитку, які перебувають в певній залежності з об'єктами дослідження.

Таким чином, обґрунтовуючи стратегію розвитку підприємств через удосконалення управлінської складової вивчаються механізми і принципи структуризації адміністрування, їх тенденції та перспективи становлення шляхом поєднання дослідження економічних аспектів з політичними, соціальними, екологічними, природничими, демографічними та правовими. Відповідно поряд з методами економічно - го аналізу використовуються також специфічні засоби і прийоми кожної з цих галузей знань. Це забезпечує науковому дослідженню набуття характеристики комплексності, багатогранності та коеволюції, і як наслідок сприяє досягненню очікуваного результату.

IV. Висновки. Отже охарактеризовані методичні аспекти у формі структуризації управлінського процесу та поетапного визначення сукупності застосовуваних методів адміністрування, а також основних принципів формування ефективного механізму управління, сприяють підвищенню продуктивності адміністративної роботи на підприємствах через забезпечення комплексності, системності, організованості та результативності. Обґрунтування методики є настільки ж важливим, як і розробка методології наукового пізнання, оскільки вони являються взаємодоповнюючими компонентами, що формують фундаментальну основу загальної стратегії розвитку бізнес-одиниці.

In the article the basic organizational and methodological principles of management and administration in business is covered. It is improved the technique of building management systems work in enterprises through the introduction of new methodological approaches. It is covered the essence and the value system of organizational and methodological principles of management and their impact on the end result.

Key words: management, administration, entrepreneurship, business, principles, methods.